

Dan Vasile

ISTORIA FABULOASĂ A CUPEI MONDIALE

*1001 de fapte unice
despre competiția supremă*

FOTBAL, NU GLUMĂ!

În jurul acestui fenomen numit Campionatul Mondial de Fotbal se concentrează toate energiile fiind competiția cea mai importantă din viața unui fotbalist. Este competiția lui TOTUL sau NIMIC. Visul suprem al oricărui jucător de fotbal este de a participa la un turneu final mondial. Nimic altceva nu mai contează pentru fotbaliști, pentru ei dorința principală este să demonstreze că sunt cei mai buni dintre cei buni. Nopti nedormite, antrenamente istovitoare, cantonamente lungi, programe stricte de pregătire, toate aceste sacrificii sunt date uitării în momentul triumfului.

În cartea pe care o aveți în mâini, autorul – Dan Vasile vă prezintă o istorie a celei mai populare competiții fotbalistice: CUPA MONDIALĂ, rememorând 1001 de fapte unice. Aflăm despre sculptorul francez Abel Lafleur, creatorul primului trofeu al Cupei Mondiale, „Zeița de Aur“ care a fost furată în Anglia anul 1966 și ulterior găsită de cățelușa Pickles într-un tufiș. Mingile cu care s-a jucat la Cupa Mondială, marii jucători care au rămas în istoria competiției, stadioanele gazdă, prima lovitură de începere, primul gol, prima eliminare și primul gol românesc (Adalbert Deșu în 1930), sunt câteva capitole din această lucrare despre momentele de glorie sau disperare ale celui mai popular joc din lume numit FOTBAL.

Frumusețea jocului este incontestabilă. Fotbalul e captivant, relaxant, uimitor și aproape întotdeauna e o plăcere să vezi un meci. Și să citești o asemenea carte.

CRISTIAN ȚOPESCU

ISTORIC

O „CUPĂ MONDIALĂ“ ÎN MINIATURĂ

În 1908, la Torino, săptămânalul *La Stampa Sportiva* organiza una dintre primele competiții internaționale rezervate echipelor profesioniste: **Torneo Internazionale Stampa Sportiva**. Au fost invitate formații din Franța, Germania și Elveția, iar pentru desemnarea reprezentantei Italiei s-a disputat un adevărat turneu de calificare, la care au participat Juventus Torino, Piemonte FC Torino, Ausonia Milano și FC Torino. Cu toate că Juventus era un club de prim-plan, cu un titlu în palmares (1905), pentru turneul final s-a calificat FC Torino, echipă înființată cu doar doi ani în urmă (1906).

Lista participanților la **Torneo Internazionale** a fost completată cu US Parisienne (Franța), Servette FC Geneva (Elveția) și Freiburger FC (Germania). După primul meci disputat în cadrul competiției, 3-5 cu Servette, Freiburger s-a retras și a fost înlocuită de Juventus Torino, care a jucat finala mică în locul nemților. Trofeul pus în joc a fost câștigat de Servette Geneva, la 20 aprilie 1908, când elvețienii au învins cu 3-1, în finală, pe FC Torino.

Toate partidele turneului s-au disputat la Torino, pe *Velodromo Umberto I*, locul unde, cu zece ani în urmă, la 8 mai 1898, se jucase primul meci din campionatul italian de fotbal, între Football Club Torinese (fără nicio legătură cu FC Torino) și Internazionale Torino.

Succesul **Turneului Internațional** a fost unul moderat, dar ideea a prins și, în noiembrie 1908, cotidianul torinez *La Stampa* publica, înghesuit în pagina a 4-a, anunțul milionarului britanic Sir Thomas Lipton (1838-1931), care se oferea să doneze un trofeu și să sponsorizeze din

banii săi o nouă ediție a turneului, care urma să se desfășoare în primăvara lui 1909. Creator al celebrei mărci de ceai, Sir Thomas Lipton nu era un necunoscut în lumea sportului. Practica yachtingul, participase la *America's Cup*¹ și, încă din 1905, donase un trofeu, *Lipton Cup*, pe care și-l disputau anual echipele naționale de fotbal din Argentina și Uruguay. Propunerea industriașului britanic a fost acceptată de revista torineză și astfel, la 9 aprilie 1909, noul turneu **Sir Thomas Lipton Trophy** își disputa primul meci, tot la Torino, pe aceeași arenă, *Velodromo Umberto I*. Competiția, considerată de istoricii fotbalului ca o precursoră a Cupei Mondiale, a implicat echipe din Italia, Germania, Anglia și Elveția. Însă, dacă Germania și Elveția și-au trimis unele dintre cele mai bune echipe profesionale, conservatoarea *Football Association*² a refuzat să numească un club care să o reprezinte. Lipton dorea să aibă, totuși, o echipă engleză înscrisă în competiție și a invitat³ atunci un micuț club minier din ținutul Durham, West Auckland FC, echipă care participa în *Northern League*⁴. Alături de amatorii englezi, care și-au plătit din propriul buzunar deplasarea în Italia, la prima ediție a turneului **Sir Thomas Lipton Trophy** au mai participat Torino XI (o selecționată a cluburilor Juventus și Torino), Stuttgarter Sportfreunde și elvețienii de la FC Winterthur. Fără complexe în fața profesioniștilor germani, West Auckland s-a impus cu 2-0 în primul meci, cu Stuttgarter Sportfreunde, pentru ca în finală, la 12 aprilie 1909, să învingă cu același scor pe Winterthur.

A fost o lovitură grea dată profesionismului de pe continent, care dovedea încă o dată că nu se afla nici măcar la nivelul amatorilor din Albion. West Auckland FC a revenit și la ediția a doua a turneului, în 1911, când celelalte echipe participante au fost FC Torino, Juventus Torino și FC Zürich. Cu doar doi jucători rămași dintre cei „încoronați” campioni în 1909, englezii au făcut din nou legea: 3-2 cu Torino și 6-1 cu Juventus, în finală, la 17 aprilie 1911. West Auckland FC îndeplinea astfel cerința principală a creatorului turneului, Sir Thomas Lipton, care declarase că trofeul va fi oferit definitiv echipei care va reuși să câștige două ediții ale competiției. Englezii au primit cupa pusă în joc și **Sir Thomas Lipton Trophy** a dispărut din peisajul fotbalistic european. A fost însă una dintre cele mai importante competiții sportive intercluburi din primul deceniu al secolului al XX-lea și este considerată în continuare ca o precursoră a Cupei Mondiale. West Auckland FC există și astăzi. A rămas o echipă la fel de modestă –

joacă tot în ligile inferioare din Anglia –, iar trofeul pe care l-a câștigat în 1911, și care a trecut prin multe peripeții, a fost furat din sediul clubului, în 1994, fără să mai fi fost vreodată recuperat.

FOTBALUL LA JOCURILE OLIMPICE

În 1896, la prima ediție a Jocurilor Olimpice moderne, fotbalul a lipsit din programul competiției. De altfel, în acel an, pe continentul european existau doar câteva federații naționale de fotbal⁵. La Paris, în 1900, fotbalul a figurat cu două meciuri în programul Jocurilor. A fost, de fapt, o demonstrație care a reunit doar trei echipe, din Franța, Marea Britanie și Belgia, alte două țări, Germania și Elveția, declinând participarea la acest eveniment⁶. Anul 1904 nu a adus nimic nou în dezvoltarea turneelor olimpice de fotbal. Ediția americană a Jocurilor a adunat la St. Louis, în statul Missouri, trei echipe, toate nord-americane⁷. Încercarea din 1906⁸, de la ediția neoficială programată la Atena, ca aniversare a celor zece ani scurși de la reluarea Jocurilor, a fost tot un „rateu“: doar danezii au dat curs invitației lansate de organizatori, iar adversari le-au fost trei echipe locale⁹. Începând cu anul 1908, lucrurile s-au schimbat. Jocurile Olimpice de la Londra au cuprins în programul lor primul turneu „adevărat“ de fotbal: opt echipe participante¹⁰, toate fiind echipe naționale, spre deosebire de anii precedenți, când la competiție participaseră doar echipe de club. În 1912, la Stockholm, numărul echipelor participante a crescut la 11, iar din 1920, timp de trei ediții (în 1920, 1924 și 1928), turneele olimpice de fotbal au fost socotite adevărate campionate mondiale, nu de puține ori echipa medaliată cu aur primind titlatura de „campionă a lumii“. În acei ani, chiar FIFA recunoștea turneelor olimpice de fotbal calitatea de „campionate mondiale pentru amatori“. Perioada dintre 1920 și 1928 a fost și cea a internaționalizării competiției: în 1920, în turneul de fotbal al Jocurilor Olimpice au debutat africanii (prin echipa Egiptului), iar în 1924 nord-americani (prin Statele Unite) și sud-americani (prin Uruguay). În 1932, ediția de la Los Angeles a Jocurilor a fost ultima care nu a mai avut în program fotbalul. Oficialii americani au preferat să nu mai includă pe lista întrecerilor un sport la care, în acel moment, nu aveau șanse să prezinte o echipă competitivă: din

cauza dificultăților financiare, *American Soccer League* se dezintegrează, iar naționala Statelor Unite nu mai jucase niciun meci din august 1930. Mai există însă o explicație pentru absența fotbalului de la Olimpiada americană: divergențele de opinii dintre FIFA și CIO în cazul controversatei probleme a statutului jucătorilor. Dacă o federație națională își putea stabili propriile criterii de selecție pentru Campionatul Mondial, regulile CIO privitoare la amatorism și profesionalism rămăseseră la fel de rigide ca în urmă cu două decenii. Când, după prima Cupă Mondială, discuțiile dintre cele două foruri s-au împotmolit, fiecare încercând să-și susțină propriul punct de vedere, planurile de organizare ale turneului olimpic de fotbal din 1932 au fost abandonate. Începând cu ediția de la Berlin, din 1936, fotbalul a revenit la Jocurile Olimpice. În 1996, la Atlanta, a fost introdus în program și turneul feminin de fotbal – dominat de echipa Statelor Unite, cu patru medalii de aur cucerite în 1996, 2004, 2008 și 2012, și cu una de bronz, în 2000.

ANGLIA ȘI FIFA

Cea mai comentată absență de la primele trei ediții ale Campionatelor Mondiale rămâne cea a Angliei, țară considerată leagănul fotbalului modern. La înființarea FIFA, în 1904, Anglia, prin forul ei reprezentant, *Football Association* (F.A.), era văzută ca posibilul lider natural al nou-înființatului organism care urma să conducă lumea fotbalistică. Însă atitudinea englezilor era de expectativă. „Ce nevoie mai are fotbalul de o federație mondială când noi suntem aici?“, se întrebau oficialii de la Londra. Deși F.A. a aderat la FIFA în 1905, iar englezul Daniel Burley Woolfall a fost al doilea președinte al forului mondial, din 1906 și până la moartea sa, survenită în 1918, relația dintre cele două organizații a semănat cu o „căsătorie cu năbădăi“, englezii optând în multe rânduri pentru o atitudine rezervată și oarecum arogantă, neezitând chiar să rupă relațiile cu Federația Internațională atunci când ceva nu le convenea. Sub conducerea lui Woolfall, un nume pe nedrept uitat astăzi, FIFA a făcut progrese remarcabile. Woolfall a fost omul care a militat ca Federația Internațională să supervizeze turneul de fotbal de la Jocurile Olimpice din 1908, iar în timpul mandatului său au fost atrase în

rândul FIFA și primele federații noneuropene (Africa de Sud, Argentina, Chile și Statele Unite). După Primul Război Mondial, Anglia și celelalte trei federații britanice s-au retras din organizație ca replică la decizia FIFA de a nu exclude din sânul ei federațiile reprezentante ale foștilor inamici din marea conflagrație, adică țările care făcuseră parte din rândul Puterilor Centrale, în principal Germania, Austria și Ungaria. Britanicii vor reveni la sentimente mai bune în 1922, iar în 1924, Anglia, urmată de Scoția, Țara Galilor și Irlanda de Nord, redevin membre ale FIFA. „Povestea de dragoste“ se va încheia brusc în 1928, atunci când dezvoltarea turneelor olimpice de fotbal a readus în discuția forului mondial problema amatorismului. Fotbalul englez era aproape în întregime profesionist, iar regulile vremii interziceau jucătorilor care aveau ca principală profesie fotbalul să participe la Jocurile Olimpice. FIFA căuta însă să introducă o formă de plată pentru jucătorii amatori care se aflau angrenați în anumite competiții de lungă durată și nu puteau să-și exercite meseria în perioada respectivă. După război, Anglia, care își zdrobise adversarii la turneele olimpice din 1908 și 1912, începuse să piardă întâietatea continentală la acest nivel și vedea în propunerea forului mondial o oficializare a „amatorismului mascat“. Englezii nu doreau să-și mai lase jucătorii amatori să se înfrunte cu echipe naționale în care apăreau și profesioniști, iar ca răspuns la presiunile făcute de organizația internațională, F.A. a început să-și manifeste îngrijorarea cu privire la puterea tot mai mare pe care FIFA începea să o exercite în fotbalul mondial, putere care, în viziunea englezilor, știrbea din autoritatea federațiilor naționale. Momentul în care FIFA a acceptat propunerea Elveției de a recompensa material, în anumite circumstanțe, jucătorii amatori a fost hotărâtor pentru declanșarea noii schisme. Așa se face că, în 1928, *The Football Association* părșea pentru a doua oară forul mondial, retrăgându-se, împreună cu celelalte trei federații din Regatul Unit, în ceea ce se va chema, în următorii 18 ani, „splendida izolare“. Acest lucru nu a împiedicat însă Anglia și Scoția să susțină meciuri amicale cu echipele de pe continent, o înțelegere tacită funcționând între insulari și FIFA, care, în acest fel, încerca să-i facă pe britanici să revină în sânul organizației.

„ZEIȚA DE AUR“

În 1928, când proiectul organizării Campionatului Mondial devenise o realitate, se stabilise foarte clar că „(...) FIFA va acorda un obiect de artă, ca trofeu, câștigătoarei Cupei Mondiale (...)“. Un obiect de artă, dar care să fie acela? Legenda i-a atribuit tot lui Rimet crearea viitorului trofeu. Se spune că, profitând de o recreație, foarte tânărul Jules s-ar fi retras la umbra unui copac din curtea școlii și ar fi schițat, pe o foaie ruptă dintr-un caiet de matematică, o siluetă înaripată, care purta pe brațe, deasupra capului, un vas octogonal. Legenda mai susține că, decenii mai târziu, atunci când Rimet, acum președinte al FIFA, pășea pe *rue de Sèvres*, în Boulogne-sur-Seine, și bătea la ușa casei de la nr. 41, unde locuia sculptorul și gravorul Abel Lafleur, ar fi purtat cu el desenul din copilărie. Nimeni nu știe dacă a fost așa, dar povestea e frumoasă și merită amintită. Cert este că Federația Internațională nu și-a drămuțat deloc resursele atunci când i-a comandat lui Lafleur executarea trofeului. Așa a apărut „Victoria“, alintată „Domnița cu scrumieră“, ori „Zeița de Aur“, cum i s-a spus adesea în presa vremii. A fost dorită, a stârnit pasiuni și a avut o viață palpitantă. Se spune că, pentru a o ocroti de naziști, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, vicepreședintele FIFA, italianul Ottorino Barassi, a ținut-o ascunsă într-o cutie de pantofi, sub patul din propriul lui dormitor. Este încă o poveste care menține suspansul, deși, se pare că, din 1938 și până în 1945, „Înaripata Nike“ a „locuit“ bine-mersi într-un seif al unei bănci din Roma. După război, numele i-a fost schimbat. I s-a spus „Cupa Jules Rimet“, dar bătrânul ei creator nu i-a purtat noroc. În 1958, când vest-germanii au adus trofeul la Stockholm, lumea fotbalului sesiza că „Zeița“ parcă nu mai era aceeași. Câștigase câțiva centimetri în înălțime, iar soclul fusese vizibil modificat. Se spunea că trofeul prezent la ediția din 1958 era doar o replică, originalul fiind pierdut sau furat în Germania, în cei patru ani scurși între succesul de la Berna al nemților și Mondialul suedez. În 20 martie 1966, la Londra, trofeul a fost furat după ce fusese expus timp de două zile la *Westminster Central Hall*. Partea ciudată a furtului a fost aceea că hoții, care a doua zi vor cere 15.000 £ ca răscumpărare, amenințând că, dacă nu vor primi banii, vor topi „Zeița de Aur“, au ignorat o colecție de timbre rare, a căror valoare se ridica la... 3 milioane de lire sterline!

Vestea furtului i-a înnebunit pe latino-americieni. Ambasadorul britanic în Mexic a primit telefoane prin care era amenințat că ambasada va fi aruncată în aer, asta în timp ce stafful ambasadei britanice din Montevideo au fost siliți de mulțimea furioasă să se refugieze în locuința ambasadorului, acolo unde au fost, în fine, salvați de poliție.

Inspectorii de la Scotland Yard s-au implicat imediat în anchetarea furtului și au oferit o recompensă de 6.000 £ pentru orice informație care i-ar fi pus pe urma hoților. În doar șase zile, polițiștii britanici au găsit un vinovat, în persoana lui Edward Betchley, un docher de 47 de ani, care se ocupa, ocazional, și cu plasarea de obiecte de lux. Două zile mai târziu, minunea s-a produs: David Corbett tocmai își scotea la plimbare câinele, în cartierul Beulah Hill, din partea de sud-est a Londrei. Intenționa să dea un telefon de la o cabină plasată în apropierea locuinței. După numai câteva minute, câinele, o corcitură pe nume Pickles, a început să scormonească la rădăcina unui tufiș aflat chiar lângă gardul casei lui Corbett. Acolo a găsit un pachet, iar în pachet era chiar „Zeița de Aur“! Pickles a devenit imediat un star, proprietarul lui a încasat recompensa de 6.000 de lire sterline, iar fotbalul și-a recăpătat „odorul“. Mondialul a mers mai departe. Patru ani mai târziu, la Ciudad de México, Brazilia învingea Italia în finală și primea dreptul de a deține definitiv „Cupa Jules Rimet“. Au urmat zile de sărbătoare la Rio, iar „Zeița de Aur“ a fost depusă într-o vitrină specială, la sediul Confederației Braziliene. A rămas acolo timp de 13 ani, până când, în seara zilei de 19 decembrie 1983, într-un bar, câțiva bărbați s-au decis să o fure. Au intrat în sediul CBF, l-au bătut pe unicul paznic găsit acolo și au forțat cu o rangă vitrina în care era expus trofeul. Din acel moment „Zeița de Aur“ a dispărut. Oficial, nimeni nu a fost acuzat de furt.

În 1966, atunci când „Cupa Jules Rimet“ fusese furată de la Westminster Central Hall, un oficial al Confederației Braziliene a sporturilor declara pentru ziarul londonez *Times*: „În Brazilia acest lucru nu s-ar fi întâmplat niciodată. La noi, până și hoții iubesc fotbalul, ei nu ar comite un asemenea sacrilegiu!“ O dovadă clară că, până și pentru hoții din Brazilia, limita decenței a scăzut enorm în ultimele decenii.

„*GENERAȚIA OLIMPICĂ*”

Așa este cunoscută, nu doar în Uruguay, generația de fotbaliști care a adus la Montevideo cele mai importante titluri din fotbalul mondial interbelic: campioană olimpică în 1924 și 1928, campioană mondială în 1930.

În octombrie 1923, înaintea startului Copei America, președintele Asociației uruguayene de fotbal (AUF), dr. Atilio Narancio, anunța afilierea acesteia la FIFA și făcea, apoi, o promisiune istorică jucătorilor săi: „*Dacă ieșiți campioni, vă voi duce la Jocurile Olimpice!*” Uruguay a câștigat fără probleme Copa America 1923, iar președintele și-a respectat promisiunea, care-i va aduce și patronimul „*El Padre de la Victoria*”, acceptând invitația venită din Franța. Câteva săptămâni mai târziu, el cerea acordul Comitetului Olimpic de la Montevideo pentru participarea la turneul de fotbal al Jocurilor Olimpice de la Paris. A fost primul pas în ceea ce avea să fie „construcția” *Generației Olimpice*. La 7 aprilie 1924, Narancio și băieții săi debarcau la Vigo, după o călătorie începută la 16 martie, cu transatlanticul „*Désirade*”, și intrau în istorie: Uruguay era prima echipă din America de Sud care venea în Europa pentru un meci de fotbal. „*Bătrânul continent*” era divizat din punct de vedere fotbalistic, dar, în același timp, foarte sigur pe superioritatea jocului științific și calculat al principalelor sale forțe. Președintele Narancio, care își vânduse o proprietate pentru a plăti voiajul european, era totuși un om uns cu toate alifiile. Nevoia de bani, dar și dorința de a-și familiariza jucătorii cu fotbalul de pe celălalt mal al Atlanticului, l-au obligat să acționeze. Și ce putea fi mai de efect decât o demonstrație de forță oferită europenilor chiar la ei acasă? Încă de la Montevideo se discutase antamarea unui turneu în Spania, iar confirmarea acestuia a asigurat naționalei *celeste* nouă meciuri pe care urma să le dispute în interval de o lună, pe pământ spaniol, la Vigo, Bilbao, San Sebastian, La Coruña și Madrid. La 10 aprilie 1924, dată istorică pentru fotbalul european, 4.000 de oameni au fost prezenți pe terenul de la Coya, la periferia orașului Vigo, pentru a vedea minunea venită de la capătul pământului. Meciul s-a încheiat cu 3-0 pentru Uruguay, iar jurnalistul Manuel de Castro scria în ziarul local, *Faro del Vigo*: „*Ieri, pe terenul din Coya a fost o furtună olimpică!*” (*Por los campos de Coya paso ayer*

una ráfaga olimpica). Sud-americanii au mai jucat cu Athletic Bilbao, Real Sociedad, Deportivo La Coruña, Atlético de Madrid și Racing Club de Madrid – 9 meciuri, 9 victorii, iar Europa descoperea un jucător: Pedro Petrone, atacantul care marcase 10 goluri în turneu și care, peste ani, va deveni primul stranie din istoria Fiorentinei. Uraganul sud-american va distruge totul în calea sa și va câștiga finala olimpică, împotriva Elveției, cu un 3-0 sec.

Uruguay va repeta scenariul în 1928, când a avut de înfruntat o rezistență acerbă din partea Argentinei, pe care întrecut-o greu, după o finală rejucată.

În decurs de șase ani, la cele trei competiții majore care ne interesează, *celeștii* au jucat 14 meciuri, au câștigat 13 și au terminat unul singur la egalitate – prima partidă a finalei din 1928, cu Argentina, au marcat 47 de goluri și au primit numai 10. În lotul de 22 de jucători prezentat la turneul final al Mondialului 1930, se aflau șapte dintre câștigătorii Olimpiadei de la Paris 1924 și 12 dintre cei care se încoronaseră la Amsterdam, în 1928. José Nasazzi, José Andrade, Héctor Castro, Pedro Cea, Pedro Petrone, Héctor Scarone, Santos Urdinarán și Zoilo Saldombide erau jucătorii care evoluaseră la toate cele trei turnee, iar primii șase reprezentau coloana vertebrală a unei naționale care era, la timpul său, cea mai puternică din lume.

Iată cum arată palmaresul uruguayenilor la cele trei competiții importante câștigate în acea perioadă:

La J.O. de la Paris, în 1924: 7-0 cu Iugoslavia, 3-0 cu S.U.A., 5-1 cu Franța, 2-1 cu Olanda, 3-0 cu Elveția (în finală);

La J.O. de la Amsterdam, în 1928: 2-0 cu Olanda, 4-1 cu Germania, 3-2 cu Italia, 1-1 și 2-1 cu Argentina (finala a avut nevoie de rejucare, după egalul înregistrat în primul meci);

La C.M. din 1930, pe teren propriu: 1-0 cu Peru, 4-0 cu România, 6-1 cu Iugoslavia, 4-2 cu Argentina (în finală).

CU CE MINGI S-A JUCAT LA MONDIALE?

Finala olimpică din 1928 s-a jucat cu un balon „Globe“, confecționat în atelierele companiei britanice Cliff’s. În 1930, pentru prima ediție a Campionatului Mondial, s-a renunțat la „Globe“ și nici nu a fost creată o minge specială, însă organizatorii au pus la dispoziția

echipelor participante cele mai în vogă mingi folosite pe terenurile argentinieni și uruguayene, două dintre cele mai bune modele existente pe piață în acel moment, baloanele „Players“ (foarte asemănător cu „Globe“) și „T-Model“ (numit așa după peticele de piele în formă de T din care era cusut), ambele confecționate în Marea Britanie și importate în America de Sud. Argentinienii jucau, de obicei, cu un model „Players“, pe care ei îl redenumiseră „Tiento“, în timp ce naționala din Uruguay folosea un „T-Model“.

La ediția din 1934, organizatorii Mondialului au încercat să îi facă pe responsabilii cluburilor italiene să nu mai utilizeze mingi fabricate în afara țării. Balonul oficial al turneului final a fost unul produs la Roma, de ECAS (*Ente Centrale Approvvigionamento Sportivi*), adică *Centrala pentru producerea echipamentelor sportive*, și denumit „Federale 102“. Propaganda fascistă a promovat intens mingea italiană. „*Federale 102 este balonul Azzurilor, simbolul și factorul victoriei!*“, proclamau reclamele publicate în ziare sau afișate în magazine, însă la turneul final s-au utilizat, în cele din urmă, trei tipuri de mingi: „Federale 102“, „Globe“ și „Zig-Zag“, un balon fabricat de compania britanică William Sykes Ltd.

Pentru Mondialul din 1938, furnizorul oficial de mingi a fost compania franceză „Allen“, care lucra de aproape două decenii cu Federația franceză. Se pare că au mai fost utilizate alte două tipuri de mingi, dar, la fel ca la edițiile din 1930 și 1934, există controverse privitoare la baloanele folosite. Unele enciclopedii afirmă chiar că la ediția franceză s-a jucat, pentru prima oară la un Campionat Mondial, cu mingi fără șiret¹³. Nu există probe fotografice sau video care să susțină această teorie. Este adevărat însă că toate baloanele despre care am scris mai sus prezentau o mare problemă: șiretul cu care erau legate dădea deseori „bătăi de cap“ jucătorilor. De aceea, în pozele din perioada respectivă vedeți atât de mulți fotbaliști purtând șapcă sau basc: era o protecție împotriva accidentărilor ușoare care se puteau ivi atunci când loveai mingea cu capul.

Știm sigur că la Mondialul din 1950, din Brazilia, s-a jucat pentru prima oară la un turneu final cu un astfel de balon. Mingea fără șiret – prevăzută cu o valvă care nu prezenta niciun pericol pentru jucători, se numea „Superball Duplo T“ și era fabricată de *Superball*, în Argentina și Brazilia.

Primul turneu final găzduit de Europa după război a fost cel din Elveția, în 1954. Balonul oficial al competiției a fost „Swiss World Champion“, produs de o companie din Basel, „Kost Sports“. FIFA a introdus noi reguli: pentru prima dată la Campionatul Mondial mingea era controlată pentru a se înscrie în parametri aprobați oficial de Federația Internațională: greutate și mărime. „Swiss World Champion“ a fost și prima mingea colorată folosită la un turneu final: era galbenă, spre deosebire de predecesoarele sale, care erau, în general, închise la culoare.

În noiembrie 1957, FIFA a anunțat toți producătorii de echipament sportiv că va face o selecție pentru alegerea balonului oficial al Mondialului suedez. La sediul Federației suedeze au fost primite 102 mingi, iar avocatul Bengt Steuch le-a înregistrat cu numere de la 1 la 102. La 8 februarie 1958, patru membri ai Comitetului de organizare FIFA s-au reunit pentru a decide care va fi balonul câștigător. Cei patru erau Sir Stanley Rous (Anglia), Ottorino Barassi (Italia), Lorenzo Vilizio (Uruguay) și Valentin Granatkin (U.R.S.S.). Alături de ei se mai aflau doi reprezentanți ai Federației suedeze, Holger Bergéus și Bengt Agren, toată procedura consumându-se în prezența avocatului Bengt Steuch. După câteva ore de discuție, au fost alese zece baloane pentru testul final. Toate cele zece mingi au fost testate pe stadionul *Rasunda* și, în după-amiaza acelei zile, comisia a decis să aleagă mingea cu numărul 55. Fabricantul ei era chiar o companie suedeză, *Sydsvenska Läder & Remfabriken*, care, înaintea turneului final, și-a denumit produsul „Top Star“. Baloanele folosite în competiție au avut trei culori: galben, maro deschis și alb.

Mingea oficială pentru ediția din 1962 a fost una fabricată în Chile – „Mr. Crack“, însă în cadrul turneului s-au mai folosit și baloane suedeze „Top Star“, majoritatea aduse, se spune, de echipele europene. Oricum, „Mr. Crack“ a fost primul balon de la Mondiale lucrat din bucăți hexagonale de piele.

În 1966, FIFA a ales ca furnizor al balonului oficial o firmă britanică de echipament sportiv, *Slazenger*. Specialiștii firmei create în 1881 au scos de la naftalină modelul suedez din 1958, l-au rebotezat „Challenge“, iar World Cup 1966 l-a avut ca minge oficială și nu oricum, ci în trei variante: portocalie, galbenă și albă. Turneul din Anglia a fost ultimul la care s-a folosit un alt tip de minge decât *Adidas*.

În 1970 a început hegemonia *Adidas*. Firma germană a produs un model special pentru Campionatul Mondial – „Telstar“. A fost primul balon făcut din 32 de bucăți de piele cusute de mână, cu 12 pentagoane negre și 20 de hexagoane albe. Modelul era special creat pentru transmisiunile televizate, care se înmulțiseră, iar mingea putea fi urmărită mai ușor pe ecranele alb-negru. De asemenea, e bine de știut că numele și modelul balonului fuseseră „împrumutate“ de la sateliții americani lansați de NASA începând cu anul 1962.

În 1974, s-a folosit un model „Telstar Durlast“, asemănător cu modelul de la turneul precedent. FIFA a permis, în sfârșit, inscripționarea mingiilor folosite la Cupa Mondială. Până atunci, baloanele folosite în meciurile turneului final nu erau inscripționate cu numele producătorului, excepție făcând câteva partide în 1930 și alte câteva în 1962. FIFA nu se mai putea opune presiunii exercitate de fabricanți, în speță de *Adidas*.

În 1978 s-a jucat cu „Tango“, un balon cu un design schimbat. În 1982 a fost „Tango España“, în 1986 „Azteca“ – prima minge confecționată în întregime din material sintetic. Anul 1990 a adus „Etrusco Unico“. În 1994, în Statele Unite s-a utilizat „Questa“. Francezii au prezentat, în 1998, prima minge multicoloră folosită la un turneu final de Campionat Mondial – „Tricolore“. La ediția asiatică, din 2002, s-a jucat cu „Fevernova“. În Germania 2006, balonul oficial a fost „Teamgeist“, iar în Africa de Sud, patru ani mai târziu, „Jabulani“.

Mondialul brazilian ne așteaptă cu „Brazuca“, prima minge oficială a Cupei Mondiale al cărei nume a fost dat de suporterii.

MUZICA ȘI CAMPIONATELE MONDIALE

Primul cântec care a avut ca subiect fotbalul și a ajuns până pe locul întâi în topuri a fost „*Back Home*“, produs de *Pye Records* și interpretat de echipa națională a Angliei, care se pregătea să meargă la Mondialele din 1970. Single-ul a devenit *number one* în Marea Britanie la 16 mai 1970 și a rămas pe această poziție timp de trei săptămâni. Odată cu „*Back Home*“ a început și tradiția ca naționala din Albion să înregistreze câte o melodie pentru fiecare turneu final de Campionat Mondial la care s-a calificat. În 1982, a fost „*This Time (We'll Get It Right)*“, locul 2 în topul britanic. Pentru 1986,

internaționalii englezi au pregătit „*We've Got the Whole World at Our Feet*“, single care nu a urcat decât până pe poziția 66 în topuri. În 1990, colaborarea cu *New Order* a adus și cel mai de succes single al naționalei engleze – „*World in Motion*“, care a fost *number one* în Marea Britanie și a intrat în topurile din Australia, Germania, Irlanda (unde a ocupat locul 7), Noua Zeelandă și Elveția.

TURNEELE FINALE

CAMPIONATUL MONDIAL DIN URUGUAY (EDIȚIA 1930)

Perioada: 13 iulie – 30 iulie

Țara gazdă: Uruguay

Câștigătoare: Uruguay

Finalistă: Argentina

Golgheter: Guillermo Stábile (Argentina) – 8 goluri

Balonul de Aur: José Nasazzi (Uruguay)

Numărul echipelor participante: 13

Debutante: Argentina, Belgia, Bolivia, Brazilia, Chile, Franța,
Iugoslavia, Mexic, Paraguay, Peru, România,
Statele Unite ale Americii, Uruguay

Număr de meciuri: 18

Meciuri încheiate la egalitate: –

Goluri înscrise: 70

Media de goluri: 3,9

Stadioane: 3

Orașe: 1

Număr de spectatori: 590.549

Media de spectatori: 32.808

România: invitată, a jucat în Grupa 3, alături de Uruguay și
Peru

Cel mai bun portar: Enrique Ballesteros (Uruguay)

Finala dintre Uruguay și Argentina a început cu o controversă între cele două delegații: fiecare echipă dorea să joace cu propriul ei model de minge. John Langenus, arbitrul întâlnirii nu a dorit să influențeze rezultatul meciului prin decizia sa, așa că a ales să rămână neutru. Organizatorii au găsit atunci soluția unui compromis: în prima repriză s-a jucat cu balonul argentinian, *Tiento*, și *albicelesti* aveau 2-1 la pauză, în timp ce pe parcursul reprizei secunde s-a utilizat faimosul balon *T-Model*, agreat de gazde, iar Uruguay a întors rezultatul, câștigând cu 4-2.

*

Printre ziaristii care au fost prezenți la prima ediție a Campionatului Mondial se număra și românul Marcel Beilis, jurnalist la *Gazeta Sporturilor*. El reprezenta, în Uruguay, și câteva publicații franceze. De altfel, doi dintre fotbaliștii din lotul echipei Franței, Marcel Pinel și Augustin Chantrel, erau și corespondenți ai revistei *Miroir des Sports*, publicație condusă de Gabriel Hanot.

CUPRINS

Fotbal, nu glumă!.....	5
Istoric	7
Turneele finale	28
Campionatul Mondial din Uruguay (Ediția 1930)	28
Campionatul Mondial din Italia (Ediția 1934)	52
Campionatul Mondial din Franța (Ediția 1938)	63
Campionatul Mondial din Brazilia (Ediția 1950)	79
Campionatul Mondial din Elveția (Ediția 1954).....	94
Campionatul Mondial din Suedia (Ediția 1958).....	106
Campionatul Mondial din Chile (Ediția 1962)	119
Campionatul Mondial din Anglia (Ediția 1966)	130
Campionatul Mondial din Mexic (Ediția 1970)	145
Campionatul Mondial din R.F. Germania (Ediția 1974)....	156
Campionatul Mondial din Argentina (Ediția 1978)	171
Campionatul Mondial din Spania (Ediția 1982).....	181
Campionatul Mondial din Mexic (Ediția 1986)	192
Campionatul Mondial din Italia (Ediția 1990)	208
Campionatul Mondial din S.U.A. (Ediția 1994).....	221
Campionatul Mondial din Franța (Ediția 1998)	235
Campionatul Mondial din Coreea de Sud, Japonia (Ediția 2002)	250
Campionatul Mondial din Germania (Ediția 2006)	264
Campionatul Mondial din Africa de Sud (Ediția 2010)	277
Campionatul Mondial din Brazilia (Ediția 2014)	297

Statistică.....	300
Rezultate	338
România la Campionatul Mondial	374
Note	384
Bibliografie	395
Index	399